

STUDIU COMPARATIV PRIVIND PARTICIPAREA CETĂȚENILOR LA LUAREA DECIZIILOR PUBLICE

Profesor coordonator: Prof. univ. dr. Profiroiu Alina Georgiana

Masterand Oncioiu Loredana-Elena

OBIECTIVUL CERCETĂRII

Prezenta cercetare presupune analizarea participării cetățenești la luarea deciziilor publice la nivel local în România și în alte țări membre ale Uniunii Europene, anume: Olanda, Austria și Lituania. Cercetarea care stă la baza acestei lucrări analizează capacitatea statelor UE de a sprijini participarea cetățenilor la luarea deciziilor publice în administrația locală în diferite moduri și activități.

Scopul cercetării este de a identifica particularitățile țărilor UE, precum și a României în ceea ce privește participarea cetățenilor, analizând comparativ schimbările care au avut loc la nivelul administrațiilor publice locale.

INVESTIGAREA LITERATURII DE SPECIALITATE

Participarea cetățenească

Participarea cetățenească constă într-un proces prin care cetățenii influențează deciziile publice, care le afectează propria viață sau pe aceea a comunității (Haruță & Radu, 2010).

Administrația publică trebuie să facă față schimbărilor constante care afectează societatea actuală și să continue să asigure bunăstarea cetățenilor (Profiroiu & Năstacă, 2021).

Participarea publicului este o modalitate pentru părțile interesate ale instituțiilor publice de a participa la procesul decizional public, planificarea, organizarea și finanțarea activităților pentru a atinge obiective publice comune (Androniceanu & Georgescu, 2022).

Participarea activă a cetățenilor în formularea politicilor publice este cea mai avansată etapă a unei relații eficiente între administrație și cetățeni. În acest mod, cetățenii participă la stabilirea agendei publice sau pot sugera opțiuni de politică publică sau de decizii publice, deși decizia finală rămâne cea a administrației (Dinga, 2014).

Implicarea părților interesate în procesul decizional și în furnizarea serviciilor este un factor important pentru buna guvernare. Dezvoltarea acestei capacități contribuie la crearea de rețele în care se reunesc o diversitate de cunoștințe, competențe, resurse și oportunități; ceea ce sporește implicarea cetățenilor în procesul decizional, conduce la implementarea activităților și deciziilor colective care vor duce în continuare la o mai mare satisfacție a interesului general (Profiroiu & Năstacă, 2021).

Participarea cetățenilor la luarea deciziilor a fost privită pe scară largă de factorii de decizie politică, de cetățeni și de asociațiile cetățenești, de profesioniștii din domeniul planificării, dar și de cercetători, ca o cerință esențială pentru politica democratică (Voinea & Profiroiu, 2022).

Participarea publică, deși este esențială în cadrul unei democrații, nu este întotdeauna ușor de realizat. Câteodată este necesară voință politică, perseverență și o anumită dispoziție necesară educării, atât a autorităților, cât și a cetățenilor, pe tema responsabilităților ce le revin într-o democrație (Holum, 2022).

Pentru a fi membri cu drepturi depline ai sistemului democratic, cetățenii ar trebui să fie informați, activi și să utilizeze oportunitățile de a se alătura altora în societate pentru a participa la atingerea obiectivelor comune. Recent, în tot mai multe sisteme legislative, dreptul la participare publică este înscris în lege, fiind considerat drept fundamental al cetățenilor (Androniceanu & Georgescu, 2022).

Implicarea publicului în decizia publică sporește calitatea și aplicabilitatea deciziei, însă aceasta numai în cazul în care participarea este cu adevărat dorită și prețuită de către administrație. În cazurile în care participarea publică este făcută doar pentru a bifa cerințele legislative sau pentru a mima deschiderea și înclinațiile democratice, ea devine o pierdere de bani și timp, atât pentru administrație, cât și pentru public (Dinga, 2014).

Participarea publică este un instrument folosit pentru a crește responsabilitatea autorităților și a administrației. Participarea publicului are ca scop facilitarea implicării acestora în luarea deciziilor publice. Principiul participării publice se referă la faptul că persoanele vizate printr-o decizie publică au dreptul de a se implica în procesul decizional (Androniceanu & Georgescu, 2022).

Etapale participării cetățenilor

Participarea cetățenilor la procesul de adoptare a deciziilor într-o democrație cu tradiție este un proces gradat, care presupune parcurgerea anumitor etape (Dinga, 2014).

O altă clasificare a nivelurilor de participare a publicului în formularea de politici publice este realizată de Asociația Internațională pentru Participare Publică (IAPP), care identifică cinci nivele de participare. Primele două nivele sunt identice cu cele propuse de OECD, respectiv informarea publicului și consultarea publică, dar IAPP detaliază cel de-al treilea nivel, participarea activă, în trei niveluri distincte (Dinga, 2014):

Informarea publicului: Implicarea publicului în redactarea proiectelor de politică publică, proces gestionat de către autoritatea publică pentru a se asigura că opiniile diverselor grupuri interesate sunt luate în considerare;

Consultare publică: Realizarea de acorduri de tip public privat, în care instituția publică se angajează în relații de colaborare și parteneriat cu diverse grupuri interesate din public, în fiecare stadiu al dezvoltării politicii publice, de la identificarea și selectarea alternativelor, evaluare;

Participare activă: Delegarea de responsabilități legate de implementarea politicii publice unor grupuri interesate din public.

Avantajele participării cetățenești

Din perspectiva aleșilor locali, participarea cetățenească îi ajută să ia decizii mai bune, introducând în proces o înțelegere mai profundă și mai cuprinzătoare a problemelor, temelor și preocupărilor. Deciziile și propunerile autorităților sunt acceptate mai ușor de către public dacă cetățenii au avut un cuvânt de spus, pe parcursul procesului. Ocaziile de a participa pot motiva oamenii și grupurile pentru a se implica și mai mult în comunitatea lor, distribuind astfel responsabilitatea și răspunderea, pentru ceea ce se întâmplă în comunitate, unui număr mai mare de cetățeni (Baba et al., 2009).

Din perspectiva publicului, implicarea cetățenilor cât mai devreme în procesul de luare a deciziei publice, în special a acelor direct afectați de o problemă sau de un anumit program, poate duce la creșterea înțelegerii, diminuarea conflictelor și crearea condițiilor pentru un larg consens public în luarea deciziei. Implicarea timpurie a cetățenilor, în dezvoltarea noilor politici publice și programe ale administrației publice locale, întărește faptul că problemele și îngrijorările lor au fost auzite și luate în considerare, rezultând că interesul public general este deservit mai bine. În

general, implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziei face ca administrația publică locală să pară abordabilă și mai deschisă. Atunci când cetățenii percep administrația publică locală ca fiind deschisă spre ei, ei sunt mai dispuși să afle și să înțeleagă problemele administrației și, astfel, devin mai apti de a ajuta la rezolvarea acestor probleme (Haruță & Radu, 2010).

Principiile de bază ale participării publice

Asociația Internațională pentru Participare Publică (International Association for Public Participation) a rezumat principiile de bază pe care participarea publică trebuie să le promoveze (CDDG, 2016):

- ◆ implicarea în procesul de luare a deciziilor a celor care sunt afectați sau interesați de decizie;
- ◆ solicitarea contribuției participanților în conturarea formei de participare a acestora;
- ◆ oferirea informațiilor necesare pentru o participare semnificativă;
- ◆ recunoașterea și comunicarea nevoilor și intereselor tuturor participanților, inclusiv ale decidenților;
- ◆ sprijinirea contribuției publicului la formularea unei decizii;
- ◆ comunicarea către participanți a modalității în care contribuția acestora a influențat decizia adoptată.

Implicarea efectivă a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor presupune alocare de resurse și timp adecvate în vederea construirii cadrului legal și instituțional. Informațiile trebuie să fie obiective, complete, relevante, facil de identificat și de înțeles. De asemenea, trebuie asigurat tratament egal în privința posibilității obținerii informațiilor și participării (CDDG, 2016).

Dreptul de a participa la activitatea autorităților locale a fost introdus prin Protocolul adițional la Carta Europeană a Autonomiei Locale, care reglementează măsurile de aplicare practică a acestui drept și stabilește autoritățile cărora li se aplică. Articolul 1 conține măsuri legislative care introduc garanții obligatorii pentru a asigura dreptul de participare (Androniceanu & Georgescu, 2022).

Conform datelor furnizate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), scopul, cantitatea și calitatea informațiilor asigurate de guverne a crescut semnificativ în ultimii 30 de ani, iar drepturile la informare asigurate legal sunt larg răspândite în țările OECD. În 1980, doar 20% din țările OECD aveau legislație în domeniul liberului acces la informații publice, pe când în 1990 cifra s-a dublat ajungând la 40%, iar în 2000 s-a dublat din nou, ajungând la 80%. Totuși, există în continuare state care încă nu au legi în domeniul asigurării liberului acces la informații (Guvernul României, 2019).

Situația României în ceea ce privește participarea cetățenilor la luarea deciziilor publice

În România, s-a constatat tendința de creștere a interesului pentru participare publică, conducând la o dezvoltare a cadrului instituțional și noninstituțional de dialog social și consultare publică a cadrului legislativ care reglementează procesele de participare publică (informare, consultare, transparentă), pe fondul evoluțiilor din zona reformei administrației publice, al consolidării societății civile și al imperativului alinierii cu standardele europene și internaționale (Androniceanu & Georgescu, 2022).

Percepția este că cele mai mari obstacole sunt, în continuare, lipsa de voință din partea administrației, dar și gradul redus de structurare și eficiență a participării publice. Astfel, există o foarte mare lipsă de încredere în bunele intenții ale administrației publice în ceea ce privește accesul la informații publice și organizarea consultărilor publice, iar demersurile inițiate de autoritățile publice sunt văzute ca fiind pur formale, societatea civilă având percepția unei lipse de autenticitate a cadrului de dialog (Moroianu Zlatescu & Marinica, 2021).

În mod obiectiv, cuantificabil, evoluția participării publicului în luarea deciziilor este una cantitativă. Dincolo de progresul determinat de legislație, evoluția participării publice se datorează îndeosebi dezvoltării tehnologiei (informatizării administrației publice), precum și standardelor sugerate sau impuse de către Uniunea Europeană sau Consiliul Europei (CDDG, 2016).

Dacă, în România, participarea cetățenească este un fenomen destul de izolat, acest lucru nu se datorează legislației (care permite și încurajează participarea publică), ci faptului că oamenii nu își cunosc drepturile pe care le au în relația cu instituțiile statului. De asemenea, nici o mare parte a personalului din instituții nu este conștient de obligațiile care îi revin pentru a asigura implicarea cetățeanului în actul decizional (Dinga, 2014).

Aspectul calitativ al participării publice în România este corelat tendinței generale comune, în prezent, regimurilor democratice, respectiv căutării unui cadru de dezvoltare a implicării cetățenești eficiente (Zlatescu & Marinica, 2021).

Legislația cadru la nivelul țării noastre

Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, precum și Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională, constituie cadrul legal fundamental în vigoare în România pentru promovarea transparenței instituționale, în special, și pentru guvernarea deschisă în ansamblu, alături de alte prevederi legale complementare. Ambele acte normative stabilesc un set de reguli procedurale aplicabile pentru asigurarea liberului acces la informațiile de interes public și transparenței decizionale, promovând un comportament proactiv al autorităților publice, de natură să conducă la îndeplinirea obiectivelor (Guvernul României, 2019).

PREZENTAREA SITUAȚIEI CELOR 3 ȚĂRI EUROPENE ȘI A ROMÂNIEI

Studiu comparativ: Bune practici de participare a cetățenilor în statele membre ale UE

În statele Uniunii Europene, există o preocupare continuă pentru diversificarea și consolidarea formelor de participare a cetățenilor pentru creșterea calității interacțiunii dintre instituțiile publice și cetățeni.

Câteva exemple relevante sunt prezentate mai jos (Guvernul României, 2019):

România: Transparența procesului de luare a deciziilor în administrația publică

În România, cadrul legal, precum și proiectele și programele în derulare urmăresc îmbunătățirea mecanismelor de accesare a informațiilor atât din administrația publică centrală, cât și din administrația locală, propunând ca obiective (Guvernul României, 2019):

- ▶ Consolidarea responsabilității administrației publice față de cetățeni și beneficiarii deciziilor administrative;
- ▶ Încurajarea participării active a cetățenilor în procesul decizional administrativ și în procesul de elaborare a legilor;
- ▶ Creșterea gradului de transparență în sectorul public, în special în administrația publică locală.

Legislația României privind transparența decizională în administrația publică stabilește cerințe de bază pentru procedurile administrative, ce au ca scop asigurarea transparenței în procesele decizionale atât la nivel național, cât și local. Articolul 2 din lege conturează principiile directe, care includ: (Guvernul României, 2019):

- ▶ furnizarea de informații în prealabil cu privire la aspectele de interes public din administrația publică la nivel național și local și cu privire la proiectele de acte normative;
- ▶ consultarea cetățenilor și a asociațiilor cu personalitate juridică cu privire la procesul de luare a deciziilor, oferindu-le oportunitatea de a contribui cu aportul și perspectivele lor;
- ▶ participarea activă a cetățenilor la procesul decizional administrativ și la elaborarea legislației, încurajând o abordare mai incluzivă și democratică.

În practică, în România, Asociația Comunelor din România, Asociația Autorităților Locale și Regionale din Norvegia și Asociația Municipiilor din România implementează proiectul „**Îmbunătățirea accesului și a calității serviciilor pentru cetățeni – o administrație publică transparentă și responsabilă**”, implementat încă din anul 2019; până la finalul lunii iunie 2023, își propune, prin rezultatele obținute până în prezent, să pună bazele unei relaționări dintre administrația publică locală și cetățeni, prin implicarea acestora (ACOR, 2022).

Astfel, un prim proiect realizat este implementarea Centrul de informare e-TIC, un instrument important pentru administrația publică locală, care reunește o serie de documente elaborate la nivelul administrației publice locale și care pot fi folosite ca exemple de toți cei interesați. Pe de altă parte, au fost organizate sesiuni de formare dedicate aleșilor locali, dar și activități-pilot adresate acestora pentru multiplicarea bunelor practici privind implicarea cetățenilor la luarea deciziilor publice (ACOR, 2022).

De asemenea, rezultatele unui alt studiu realizat de către **Agencia Națională a Funcționarilor Publici**, ce vizează participarea publică și implicarea cetățenilor în procese decizionale la nivel local, indică faptul că, deși există un interes (declarat) pentru informare și participare din partea cetățenilor, iar aceștia apreciază că informarea și participarea la decizii sunt importante pentru succesul guvernării locale, totuși disponibilitatea și comportamentele de informare, participare și implicare efectivă a cetățenilor se situează la cote scăzute (ANFP, 2014).

Olanda: Open Municipal Information (Open State)

Programul Open Municipal Information (Open State) a fost conceput pentru a spori nivelul de accesibilitate și participare activă a cetățenilor. Implementat la nivelul autorităților publice locale, acest program își propune să promoveze o „democrație a acțiunii”, în care cetățenii să poată aborda problemele sociale singuri, fără a se baza pe intervenția autorităților publice, prin acces la toate datele din sectorul public (Guvernul României, 2019).

Programul implementat în Țările de Jos încorporează mai multe elemente inovatoare, printre care (Guvernul României, 2019):

- ◆ *Accesul la informații legate de luarea deciziilor:* Programul permite cetățenilor să acceseze informații legate de documentele generate pe parcursul procesului decizional. Aceasta include detalii despre cheltuielile municipalității sau provinciei, asigurând transparența și responsabilitatea;
- ◆ *Propuneri inițiate de cetățeni:* Programul oferă cetățenilor o cale de a prezenta propuneri alternative pentru abordarea problemelor specifice ale comunității. Acest lucru permite indivizilor să participe activ la elaborarea politicilor și soluțiilor, promovând o abordare mai incluzivă și colaborativă a soluționării problemelor.

În iunie 2015, Țările de Jos au promulgat „Legea pentru reutilizarea informațiilor autorităților publice”. Această legislație stabilește un cadru legal care obligă ministerele, municipalitățile, provinciile, muzeele, bibliotecile și arhivele să furnizeze toate informațiile din sectorul public în scopul reutilizării lor, precum și să răspundă solicitărilor de reutilizare (Guvernul României, 2019).

Ca efect a legislației menționate anterior, până în prezent, șase municipalități au luat inițiativa de a publica date deschise din domeniile lor de activitate, care includ informații privind veniturile și cheltuielile. Implementarea programului Open Municipal Information în Țările de Jos are ca scop stabilirea unui mecanism sistematic de colectare a datelor publice și de a le pune la dispoziție într-un mod unitar și transparent. (Guvernul României, 2019).

Prin utilizarea datelor publicate în mod unitar, cetățenilor li se oferă posibilitatea de a dezvolta aplicații inovatoare, elemente vizuale, site-uri web și analize și de a propune soluții adaptate municipalităților respective. Programul Open Municipal Information poate fi găsit cu ajutorul unui motor de căutare, existând mai multe site-uri web care oferă îndrumări cu privire la modul de utilizare și de lucru cu datele (Guvernul României, 2019).

Succesul Open Municipal Information se bazează pe angajamentul autorităților responsabile, care au sarcina de a publica datele și de a le pune la dispoziție cetățenilor pentru reutilizare. În plus, este esențial să se dezvolte un motor eficient de căutare, care să permită accesul eficient la informațiile publicate anterior (însă neorganizate), și să ofere îndrumări detaliate privind utilizarea datelor, precum și actualizarea acestora pentru relevanța datelor (Guvernul României, 2019).

Open Municipal Information propune o serie de elemente-cheie, precum (Guvernul României, 2019):

- ▶ angajamentul autorităților publice de a pune la dispoziție toate informațiile din sectorul public cetățenilor;
- ▶ colectarea și organizarea cuprinzătoare a datelor: datele sunt colectate și organizate pe baza diferitelor criterii esențiale, pe o platformă publică ușor de utilizat.

Instrucțiunile pentru utilizatori sunt oferite *cetățenilor*, fiind organizate cursuri de formare pentru *instruire*, pentru a-i familiariza cu mecanismele și utilizarea eficientă a datelor disponibile.

Referitor la creșterea gradului de conștientizare în rândul publicului cu privire la valoarea adăugată adusă prin datele deschise și reutilizarea acestora, ulterior implementării proiectului au fost realizate diferite cercetări ce analizează în ce măsură cele 45 de municipalități olandeze de dimensiuni medii, având între 50.000 și 100.000 de locuitori, oferă acces deschis la datele lor.

Se așteaptă ca, datorită dimensiunii municipalităților – acestea sunt prea mici pentru a aborda singure această temă, dar prea mari pentru a nu lua în considerare problema datelor deschise – cooperarea dintre aceste municipalități de dimensiuni medii să influențeze furnizarea de date deschise. De asemenea, se utilizează un chestionar de sondaj, care a fost trimis către cei 45 de manageri de orașe, în scopul obținerii de informații adecvate despre cooperarea în ceea ce privește tema datelor deschise (Mol, 2016).

Rezultatele cercetării au constatat faptul că 23 din cele 31 de municipalități care au completat chestionarul de cercetare cooperează deja în privința datelor deschise. Astfel, cooperarea în privința datelor deschise pare să existe, dar cooperarea extensivă pe această temă lipsește în prezent. Cercetarea a oferit, astfel, numeroase informații descriptive cu privire la măsura în care municipalitățile olandeze de dimensiuni medii oferă acces deschis la datele lor începând cu mai 2016 și cu privire la caracteristicile cooperării pe această problemă. Din cauza numărului redus de municipalități care furnizează acces deschis la date în prezent, nu s-au putut oferi informații detaliate cu privire la modul în care cooperarea îmbunătățește furnizarea de date deschise (Mol, 2016).

Austria: Standards of Public Participation

Pentru a spori participarea publică în mod eficient la nivelul autorităților federale și al tuturor sectoarelor administrației publice, documentul denumit Standards of Public Participation (Standardele Consultării Publice) subliniază implicarea activă a cetățenilor prin schimbul de informații, consultare și implicare. Scopul său este de a se asigura că cetățenii sunt bine informați, consultați și participă activ la procesele de luare a deciziilor, promovând practici de guvernare incluzivă (Guvernul României, 2019).

Prin adoptarea și implementarea documentului anterior menționat au fost introduse mai multe inovații în procesul de consultare, printre care (Guvernul României, 2019):

- ◆ **Formatul documentului:** Documentul cuprinde un set de întrebări care vizează evaluarea conformității cu standardele, asigurând o abordare sistematică a evaluării participării publicului;
- ◆ **Standarde de performanță:** documentul încorporează standarde de performanță atât pentru mediul politic, cât și pentru cel administrativ. Aceste standarde urmăresc să stimuleze implicarea cetățenilor și a grupurilor de interese prin stabilirea unor criterii de referință pentru o participare eficientă;
- ◆ **Standarde de calitate:** Participanților li se oferă standarde de calitate pentru a evalua nivelul de participare. Aceste standarde arată dacă procesele de implicare sunt de înaltă calitate și răspund așteptărilor participanților;
- ◆ **Aplicabilitate sporită:** standardele prezentate în document sunt extinse dincolo de nivelul federal și sunt făcute publice la toate nivelurile administrative. Această abordare mai largă reprezintă o abatere de la domeniul de aplicare inițial, care s-a aplicat inițial doar la nivel federal.
- ◆ **Documentul „Standardele Consultării Publice”** a fost creat în colaborare de un grup de lucru interministerial format din autorități, agenții, ONG-uri și experți externi austrieci. A fost adoptat oficial de Consiliul de Miniștri austriac la 2 iulie 2008. Inițial, a fost recomandat pentru implementare în cadrul administrației federale austriece. Documentul reprezintă eforturile colective ale diferitelor părți interesate de a stabili linii directoare cuprinzătoare pentru promovarea participării publice incluzive în Austria (Guvernul României, 2019).

Standardele documentului sunt în prezent sugerate pentru adoptare în toate sectoarele administrației publice. Acestea sunt clasificate în trei secțiuni, după cum urmează (Guvernul României, 2019):

- ◆ **Standarde pentru pregătirea procesului de participare:** Această secțiune prezintă criteriile și liniile directoare pentru pregătirea unui proces de participare. Acesta oferă un cadru pentru a se verifica dacă procesul este bine planificat, cuprinzător și abordează în mod eficient obiectivele și nevoile părților interesate implicate;
- ◆ **Standarde pentru implementarea procesului de participare:** Această secțiune stabilește standardele și principiile care trebuie urmate în timpul implementării efective a procesului de participare. Acesta cuprinde linii directoare pentru promovarea angajamentului semnificativ, facilitarea comunicării eficiente și promovarea transparenței și accesibilității pe tot parcursul procesului;
- ◆ **Standarde de monitorizare și evaluare după procesul de participare:** Această secțiune se concentrează pe faza post-participare și stabilește standarde pentru monitorizarea și evaluarea rezultatelor procesului de participare. Acesta subliniază importanța evaluării eficacității, incluziunii și impactului procesului pentru a identifica domeniile de îmbunătățire și pentru a asigura învățarea și dezvoltarea continuă.

Funcționalitatea mecanismului depinde, în mare măsură, de capacitățile funcționarilor publici și de angajamentul acestora de a pune în aplicare standardele. Pentru a asigura aplicarea consecventă și uniformă a standardelor, se recomandă organizarea de cursuri de formare a funcționarilor publici care urmează să le aplice în practică (Guvernul României, 2019).

Elementele-cheie propuse de mecanismul utilizat la nivelul administrației sunt (Guvernul României, 2019):

- ◆ Asigurarea procesului participativ de elaborare a unui document, cu implicarea tuturor actorilor-cheie, pentru a crea angajament în introducerea acestuia;
- ◆ Organizarea sesiunilor de instruire pentru funcționarii publici privind aplicarea practică a standardelor;
- ◆ Asigurarea aplicării și respectării în practică a standardelor de către instituții.

Lituania: Normative framework for participation

Cadrul normativ privind participarea, aplicat în Lituania, atât la nivel local, cât și la nivel național, urmărește să sporească nivelurile de diseminare a informațiilor, consultare și implicare activă. Acest cadru își propune să promoveze deschiderea legislativă, transparența și consultarea cetățenilor cu privire la problemele predominante și soluțiile potențiale ale acestora. Oferind cetățenilor posibilitatea de a influența conținutul proiectelor de lege, cadrul încurajează implicarea activă a acestora în procesul decizional (Guvernul României, 2019).

Adoptarea Cadrului normativ privind participarea asigură introducerea de garanții juridice pentru trei niveluri de participare la procesele decizionale și garantează dreptul de participare și pentru persoanele cu dizabilități – prin participarea la un organism consultativ: Consiliul pentru Afaceri pentru Persoane cu Handicap. Astfel, persoanele cu dizabilități au o platformă pentru a-și oferi perspectivele și perspectivele, promovând un proces de luare a deciziilor mai incluziv și mai divers (Guvernul României, 2019).

Autoritatea publică a Republicii Lituania a introdus obligația de a publica propuneri de acte normative, care urmează să fie adoptate printr-o rezoluție. Acest cadru legislativ impune, de asemenea, ca toate instituțiile statului să mențină un site web dedicat, care respectă cerințele specifice. În plus, este prezentată o listă de documente publice esențiale. Drept urmare, cetățenii au acces la toate documentele publice prin intermediul unui site web numit „My Public authority website”, care clasifică subsite-urile în funcție de instituțiile responsabile. Acest lucru asigură transparența și facilitează accesul publicului la informații și documente relevante printr-o platformă online organizată (Guvernul României, 2019).

Cadrul legislativ lituanian stabilește standardele minime pentru participarea publicului și subliniază obiectivele consultărilor publice, fiind prevăzut că „Publicul trebuie să fie consultat la timp și în chestiuni-cheie (eficiența consultării), precum și în măsura necesară (proportionalitatea consultării).” În plus, prin Legea privind dezvoltarea organizațiilor neguvernamentale se impune obligația Ministerului Securității Sociale și Muncii de a consulta Consiliul Organizațiilor Neguvernamentale atunci când implementează politicile de dezvoltare ale ONG-urilor (Guvernul României, 2019).

Elementele esențiale propuse de existența Cadrului normativ privind participarea includ (Guvernul României, 2019):

- ▶ Implementarea unui cadru juridic obligatoriu pentru participare, asigurând cetățenii că au dreptul legal de a participa la procesele decizionale;

- ▶ Aplicarea garanțiilor legale de către instituții, asigurându-se că instituțiile își îndeplinesc obligațiile prevăzute în cadru;
- ▶ Crearea unei platforme online dedicată participării la programe electronice, oferind un spațiu digital pentru ca cetățenii să se implice și să contribuie;
- ▶ Formarea cetățenilor cu privire la utilizarea instrumentelor TIC pentru participare, încurajându-i să utilizeze în mod eficient platformele digitale și să se implice în procesele de luare a deciziilor.

TABEL COMPARATIV

Țara	ROMÂNIA	OLANDA	AUSTRIA	LITUANIA
Denumirea	Transparența decizională în administrația publică	Informație municipală deschisă (Statul deschis)	Standarde de participare publică	Cadrul normativ pentru participare
Nivelul de participare	informare	informare, implicare activă (parteneriat)	informare, consultări, implicare activă (parteneriat)	informare, consultare, implicare activă (parteneriat)
Nivelul instituțional	național, administrația locală	Autoritate publică locală	Autoritatea publică federală/toate sectoarele administrației publice	național, local
Obiectivul specific	<ul style="list-style-type: none"> - Îmbunătățirea gradului de responsabilitate a administrației publice locale față de cetățeni și beneficiari ai deciziilor administrative; - Stimularea participării active a cetățenilor la procesul de luare a deciziilor și la procesul de elaborare a actelor normative; - Sporirea gradului de transparență la nivelul întregii administrații publice. 	A introduce o „democrație în acțiune”, în care cetățenii să poată aborda ei înșiși problemele sociale, fără intervenția unei autorități publice, prin acces la toate datele din sectorul public.	A maximiza eficiența participării publice.	Asigurarea unei deschideri legislative, a transparenței, aflarea opiniei publice asupra problemelor de reglementare și a soluțiilor, și oferirea posibilității publicului de a influența conținutul proiectelor de lege.

TABEL COMPARATIV

Țara	ROMÂNIA	OLANDA	AUSTRIA	LITUANIA
Denumirea	Transparența decizională în administrația publică	Informație municipală deschisă (Statul deschis)	Standarde de participare publică	Cadrul normativ pentru participare
Caracteristicile principale/inovative	Asigură un cadru solid pentru transparența decizională în administrația publică locală.	<ul style="list-style-type: none"> - Permite accesul la informații detaliate cu privire la documentele de luare a deciziilor, inclusiv cheltuielile municipalității / regiunii; - Permite experimentarea pe terenul democrației la nivel local: cetățenii pot propune alternative cu privire la modul în care se vor aborda probleme concrete. 	<ul style="list-style-type: none"> - Design inovator al documentului: lista de întrebări, care servește ca listă de verificare pentru evaluarea modului în care au fost respectate standardele; - Include standarde de performanță pentru ca politica și administrația să realizeze implicarea cetățenilor și a grupurilor de interese, precum și standarde de calitate pentru participanți, pentru a evalua calitatea participării; - Standardele sunt tot mai frecvent folosite de către toate nivelurile administrației publice și se abat de la ideea inițială de a le aplica numai la nivel federal. 	<ul style="list-style-type: none"> - Introduce garanții legale pentru trei niveluri de participare la procesul de luare a deciziilor; - Garantează dreptul de participare inclusiv al persoanelor cu dizabilități, prin participarea într-un organ consultativ: Consiliul pentru problemele persoanelor cu dizabilități.

CONCLUZII

Implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor este un principiu fundamental al democrației participative, în special în cadrul administrației publice locale. Cu toate acestea, există o lipsă predominantă de încredere în rândul cetățenilor față de administrația publică. Această problemă trebuie abordată și îmbunătățită pentru a promova o democrație participativă eficientă.

Implicarea cetățenilor este recunoscută ca o resursă valoroasă și un instrument crucial în practicile administrației publice locale, pentru stimularea dezvoltării locale. Acesta joacă un rol vital în îmbunătățirea calității și legitimității procesului de luare a deciziilor. Prin implicarea activă a cetățenilor, programele și strategiile de dezvoltare locală pot beneficia de aportul și sprijinul lor, atât în faza de conceptualizare, cât și în etapa de implementare. Această implicare activă a cetățenilor întărește eficacitatea generală și succesul inițiativelor de dezvoltare locală.

Consultarea publică cu privire la proiectele cu importanță semnificativă pentru comunitate nu ar trebui tratate doar ca o simplă formalitate pentru îndeplinirea obligațiilor legale. În schimb, ele ar trebui să servească drept o platformă pentru dezbateri constructive, prezentând argumente, exprimând nemulțumiri și permițând îngrijorărilor publice să fie luate în considerare în mod corespunzător de către administrația publică locală.

Eficiența implicării cetățenilor se bazează pe doi factori: modul în care este organizată și abordată de către administrația publică locală și disponibilitatea acestora de a se angaja în comunicare directă cu cetățenii. În plus, nivelul de interes demonstrat de cetățeni joacă un rol crucial în determinarea succesului inițiativelor de implicare a cetățenilor.

Participarea activă în comunitatea locală necesită un anumit nivel de angajament din partea membrilor comunității. Interesul pentru proiectele comunitare presupune dedicarea timpului și dorința de a obține informațiile corecte și relevante pentru a forma un punct de vedere informat. Simpla critică a deciziilor luate de administrația publică locală, fără a participa activ la procesul de luare a deciziilor, poate crea o diviziune între administrație și cetățeni, rezultând tensiuni în cadrul comunității. Este important să promovăm angajamentul constructiv și colaborarea, pentru a evita astfel de situații și pentru a promova un mediu comunitar armonios.

BIBLIOGRAFIE

ACOR: Asociația Comunelor din România (2023) *Proiectul „Îmbunătățirea accesului și a calității serviciilor pentru cetățeni – o administrație publică transparentă și responsabilă”*, [online] la adresa <https://www.acor.ro/proiectul-e-tic/>

ALDA: Asociația Europeană pentru Democrație Locală (2020) *Democrația participativă la nivel local*, [online] la adresa http://agreed.md/wp-content/uploads/2020/08/brosura_democrație_rocoperta.pdf

Androniceanu, A & Georgescu, I. (2022) *E-participation in Europe, a comparative perspective.*, Public Administration Issues, 5, pp. 7-29.

ANFP: Agenția Națională a Funcționarilor Publici (2014) *ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ MAI APROAPE DE CETĂȚENI PRIN SOCIAL MEDIA. Raport de cercetare*, [online] la adresa <https://www.anfp.gov.ro/R/Doc/2015/Proiecte/Social%20media/Raport%20cercetare%20social%20media.pdf>

Baba, C., Cherecheș, R., Mora, C., & Țiclău, T. (2009) *Public participation in public policy process—case study in seven counties from North-Western region of Romania*. Transylvanian Review of Administrative Sciences, 5(26), pp. 5-13.

CDDG: Comitetul European pentru Democrație și Guvernare (2016) *PARTICIPAREA CIVILĂ LA PROCESE DECIZIONALE*, [online] la adresa https://ecnl.org/sites/default/files/files/CoE-ECNL-overview-paper-on-participation-standards_Ro_final.pdf

Dinga, A (2014) *Participare publică. Îndrumare pentru un trai mai bun*, [online] la adresa <https://www.maibine.eu/Media/Default/Resurse/ghid%20no%209%20-%20participare%20publica.pdf>

Guvernul României (2019) *MANUAL DE BUNE PRACTICI PENTRU PROMOVAREA ABORDĂRII PRO-ACTIVE A PRINCIPIILOR GUVERNĂRII TRANSPARENTE, DESCHISE ȘI PARTICIPATIVE*, [online] la adresa <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2019/04/Manual-de-bune-practici.docx>

Guvernul României (2022) *STRATEGIA GUVERNULUI PRIVIND ACCELERAREA REFORMEI ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ*, [online] la adresa https://gov.ro/fisiere/programe_fisiere/reforma-admin-public.pdf

Haruta, C., & Radu, B. (2010) *Citizen participation in the decision making process at local and county levels in the Romanian public institutions*. Transylvanian Review of Administrative Sciences, (31 E), pp. 76-92.

Holum, M. (2022) *Citizen participation: Linking government efforts, actual participation, and trust in local politicians*. International Journal of Public Administration, [online] la adresa <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01900692.2022.2048667>

Moroianu Zlatescu, I., & Marinica, C. E. (2021) *Towards a Good Governance of the European Union Core Values in Romania*. Acad. JL & Governance, 9, [online] la adresa <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/ajlg9&div=17&id=&page=>

Mol L. (2016) *DOES COOPERATION BETWEEN MUNICIPALITIES ON THE TOPIC OF OPEN DATA IMPROVE THE PROVISION OF OPEN DATA BY MUNICIPALITIES? A CASE STUDY INVOLVING DUTCH MUNICIPALITIES*, [online] la adresa https://essay.utwente.nl/70715/1/MOL_MA_BMS.pdf

OECD: Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (2020) *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions*, [online] la adresa <https://www.oecd.org/gov/open-government/innovative-citizen-participation-new-democratic-institutions-catching-the-deliberative-wave-highlights.pdf>

Profiroiu, A. G., & Năstacă, C. C. (2021) *What strengthens resilience in public administration institutions?* Eastern Journal of European Studies.

Voinea, C. G., & Profiroiu, C. M. (2022) *An Exploratory Research On Participatory Planning Processes And The Interaction Between Citizens, Public Administration, And Professionals*. APPLIED RESEARCH IN ADMINISTRATIVE SCIENCES, 3(2), pp. 67-75.